

*Мостова А. О., здобувачка вищої освіти,
Прямухіна Н. В., д-р екон. наук, професор,
професор кафедри політології та державного управління,
Донецький національний університет імені Василя Стуса*

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ В УМОВАХ ВІЙНИ

Анотація. Розглядається цифрова трансформація соціальної сфери в умовах війни. Зазначено, що цифрова трансформація соціальної сфери стала одним з важливих напрямів державної цифрової стратегії, спрямованої на формування ефективної сервісної цифрової держави. Механізмом державної цифрової стратегії є диджиталізація – переведення всіх соціальних послуг з режиму офлайн в онлайн, що дасть змогу вирішити багато соціальних запитів та покращить систему соціальної сфери загалом.

Ключові слова: цифровізація, трансформація, соціальна сфера, цифрове середовище, громадяни, соціальний захист.

Вступ. Нині у суспільстві процеси цифрової трансформації кардинально перетинають усі сфери нашого життя. Вони докорінно роблять іншим соціальний, політичний, економічний та культурний осередок. Сьогодні головним завданням для держави та суспільства є своєчасна адаптація та усучаснення соціальних послуг, щоб вони справджували нові та прогресивні вимоги цифрового середовища. І саме тому дуже потрібно дослідити найбільш продуктивні методи протидії несприятливим наслідкам цифрової трансформації.

Наразі набула великої актуальності необхідність у цифровізації послуг у сфері соціального забезпечення в нашій державі, – саме через повномасштабне вторгнення росії в Україну, у зв'язку з тим, що зараз потребують підтримки та соціального захисту від держави мільйони людей, які постраждали від російської агресії. Уряд наразі активно підтримує вразливі категорії населення, зокрема спрощуючи процедури отримання потрібних документів і послуг.

Основний текст. Цифрова трансформація відіграє важливу роль у вирішенні проблем соціальної сфери, найперше в умовах війни та відновлення після неї. Цей процес охоплює впровадження цифрових технологій і новацій у різні галузі, що дає змогу оптимізувати бізнес-процеси, підвищити якість послуг і покращити ефективність управління, відповідаючи на сучасні виклики й задовольняючи потреби громадян. Цифровізація охоплює різні сфери, як-от бізнес, державне управління, охорона здоров'я, освіта, соціальні послуги, культура, медіа та інші.

В Україні зараз реалізовано прості та доступні цифрові сервіси для отримання різноманітних соціальних послуг [1]. Наприклад, для отримання статусу внутрішньо переміщеної особи (ВПО), подання заяви на виплату грошової допомоги на проживання або зміни адреси фактичного проживання громадяни можуть скористатися застосунком або вебпорталом «Дія» [2]. Також для осіб, які досягли пенсійного віку, існує можливість оформлення пенсії через вебпортал електронних послуг Пенсійного фонду України за допомогою декількох простих кроків [3].

Однак на порталі Пенсійного фонду України є можливість оформити субсидію, також для її отримання можна скористатися іншими електронними ресурсами: сайтом Міністерства соціальної політики України у розділі «Е-Сервіси» [1] або вебпорталом «Дія» (у меню «Послуги» треба обрати послугу «Заява на субсидію») [2].

Для реєстрації в кабінеті електронних послуг Міністерства соціальної політики необхідно заповнити онлайн-форму на отримання послуги та підписати її електронним підписом. Заповнена заява автоматично передається до органів соціального захисту, і особі не потрібно особисто відвідувати їх.

До прикладу, ще один електронний сервіс, який так необхідний кожній матері – це «єМалятко» на порталі «Дія», що дає змогу здійснити онлайн-реєстрацію народження дитини та отримати свідоцтво про її народження. Через цей сервіс можна також замовити інші послуги, необхідні для новонародженої дитини.

В Електронному кабінеті осіб з інвалідністю можна подати заяву щодо отримання допоміжних засобів реабілітації та обрати підприємство, яке їх виготовляє [1].

Ефективність цифровізації соціальної сфери підтверджується статистикою успішного впровадження соціальних послуг у систему «Дія»:

- цифровим пенсійним посвідченням скористалися 1,2 мільйона українців через застосунок;

- довідки про страховий і трудовий стаж завантажили 5 мільйонів громадян;

- пенсійні послуги використали понад 100 тисяч разів;

- сервіс «єМалятко» допоміг зареєструвати понад 400 тисяч новонароджених.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2020 року № 1353-р затверджена «Стратегія цифрової трансформації соціальної сфери» [3].

Головні завдання включають підвищення ефективності соціального захисту громадян, вдосконалення управління фінансовими ресурсами у соціальній сфері, автоматизацію систем управління й контролю, а також зростання інформаційних ресурсів із використанням інноваційних технологій. У межах плану дій наявне створення Єдиного соціального реєстру в рамках Єдиної інформаційної системи соціальної сфери, який міститиме дані про отримувачів усіх видів соціальної допомоги. До того ж передбачено запуск Єдиного соціального вебпорталу на порталі «Дія», що дасть змогу громадянам отримувати всі необхідні послуги онлайн.

У липні 2023 року на форумі «Digital Social Forum: формуємо спроможність замість залежності», ініційованому та організованому Міністерством соціальної політики України [4], обговорювалися питання цифрової трансформації в соціальній сфері та перспективи формування можливостей для заміщення залежності в цьому контексті. Партнери цього заходу обмінювалися досвідом, ідеями та рішеннями, спрямованими на вдосконалення соціального захисту та зростання цифрових починань в Україні.

На форумі відбулася презентація електронних сервісів, приміром, Єдиної інформаційної системи соціальної сфери (ЄІССС). Її запровадження схвалює створення цифрових послуг для громадян України, наставляючи соціальне спрямування максимально ефективним, прозорим та зручним для користувачів. По-

станова уряду щодо вдосконалення та впровадження ЄІССС встановлена як крок до нескладних механізмів і підвищення швидкості надання соціальних послуг від безпосередніх закликів громадян до працівників соціального захисту. Впровадження ЄІССС передбачає централізоване надбання, зберігання та автоматизовану обробку даних, пов'язаних із призначенням та виплатою соціальної допомоги, а також формування виплатних відомостей. Цей механізм покликаний замінити й оптимізувати застарілі інформаційні системи та реєстри, які використовувалися першочергово. Заснування ЄІССС насамперед є етапом реформи, скерованої на впровадження універсальної соціальної допомоги, що полегшує її адміністрування та робить більш ніж соціально справедливою, порівняно з різними видами допомоги, які держава надає тепер.

Головною з ключових переваг впровадження ЄІССС є автоматизація соціальних послуг для громадян та змога ефективного запобігання корупції, що є основним складником структури ефективної цифрової держави.

Висновки. З наведеного можна зробити висновок, що цифровізація соціальної сфери вирішує низку загальних проблем, як-от значний обсяг паперових документів, тривалі черги та складнощі в отриманні соціальних послуг. До того ж усувається проблема ручної роботи в застарілих інформаційних системах, яка може спричиняти помилки й затримки у виплатах громадянам. Впровадження такої системи також сприятиме ефективній взаємодії з банками для оперативної виплати соціальної допомоги.

Список використаних джерел

1. Мінсоцполітики: Корисні онлайн-сервіси для отримання соціальних послуг. *Урядовий портал*. 19.06.2023. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/minsotspolityky-korysni-onlain-servisy-dlia-otrymannia-sotsialnykh-posluh>
2. Портал «Дія». URL: <https://diia.gov.ua/>
3. Про схвалення Стратегії цифрової трансформації соціальної сфери: розпорядження Кабінету Міністрів України від 28.10.2020 р. № 1353-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1353-2020-p>
4. Реалізація стратегії цифрової трансформації: Мінсоцполітики розповіло про досягнення та плани на Digital Social Forum. *Міністерство соціальної політики України*. 19.07.2023. URL: <https://www.msp.gov.ua/news/22969.html>